

Prosjekt: Hvem bestemmer?

Har du noen gang tenkt på hvem det er som bestemmer i samfunnet vårt? Hvem bestemmer i Norge? Hvem bestemmer i Bærum? Og hvem bestemmer på skolen?

Er det noen som har større innflytelse enn andre, f.eks. politikere, bedriftsledere eller kjendiser? Og hvilke muligheter har DU til å være med å bestemme? Dette skal vi jobbe med i de kommende ukene, og gjennom dette prosjektet vil du både lære mer om hvem som bestemmer og om hvordan du kan være med å påvirke samfunnet rundt deg.

Hva skal du lære?

Gjennom prosjektet skal dere lære om *demokratiet i Norge* og *demokratiske prosesser*: Hvem er det egentlig som bestemmer? Dere skal også lære hvordan dere kan *delta* i demokratiet: Dere skal velge en sak dere «brenner for», og forsøke å påvirke den i retningen dere ønsker.

Prosjektet fokuserer også på *samarbeid*. Ved å samarbeide vil øver dere på *demokrati i praksis*, ved å finne løsninger for arbeidet sammen, løse uenigheter og gjør hverandre bedre.

Til slutt skal dere lære hvordan dere kan *søke etter kilder*, *velge ut relevant informasjon*, og utøve *kildekritikk*.

Hva skal du gjøre?

Grupper:

Klassen deles inn i grupper på 4 personer, som skal samarbeide gjennom hele prosjektuken. Hvert medlem i gruppen får et spesielt ansvarsområde i gruppen:

- Innholdsansvarlig
- Kildeansvarlig
- Produktansvarlig
- Samarbeidsansvarlig

Dere fordeler ansvarsområdene i gruppen i løpet av den første prosjektarbeidstimen, og får rollekort der det står nærmere beskrevet hva deres ansvarsområde går ut på.

Tema for arbeidet:

Gruppen skal i løpet av den første økten bli enige om en sak dere «brenner for», dvs. en sak dere er opptatt av og der dere vil bidra til å informere og skape endring. Eksempler på slike saker blir presentert av læreren i oppstarten av prosjektet.

Målgruppe:

Målet med prosjektet er å lage en eller flere «produkter» som skal få andre til å lære mer om deres sak og gjerne påvirke dem til å bli enige med dere. Dere bør derfor ganske tidlig i arbeidet bestemme dere for hvem det er dere vil påvirke, en *målgruppe*. Da bør dere tenke gjennom hvem det er som har mulighet og makt til å bestemme og til å bidra til endringer. Er det f.eks. voksne eller ungdommer dere vil påvirke? Er det noen det er spesielt lurt å påvirke?

Produkt:

Når dere har bestemt dere for en sak og en målgruppe er tiden inne for å finne ut hvordan dere vil informere og påvirke, dvs. hva slags produkt dere skal lage. Skal dere f.eks. skrive et leserinnlegg til avisen, eller skal dere lage en informasjonsfilm? Og hvor bør dere sende leserinnlegget eller legge ut filmen for å treffe målgruppen? F.eks. er det ikke så lurt å skrive et leserinnlegg hvis dere vil påvirke noen som aldri leser avisen eller å lage en kampanje på nett hvis dere vil påvirke noen som ikke er på sosiale medier.

Dere kan gjerne lage flere produkter (f.eks. både en plakat og en informasjonsfilm) hvis dere har tid, for da har dere flere måter å påvirke på.

Innlevering:

Det/de ferdige produktene og egenvurdering leveres inn på slutten av uken. Vi viser de ferdige produktene for hverandre i klassen mandagen etter prosjektuken.

Tidsplan:

I prosjektuken jobber dere i forskjellige faser:

- 1) **Forberedelsesfase: Fordele roller, bestemme tema, målgruppe og produkt**
- 2) **Informasjonsinnhenting: Finne gode kilder slik at dere har kunnskaper om emnet deres. Jobbe med innhold og kildekritikk.**
- 3) **Jobbe med å lage selve produktet: skrive, filme, ta bilder, redigere osv.**

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
1.	«Kick-off» Presentere prosjektet Appell fra ungdomspolitikere	Prosjekt 1.samling i råd			
2.	Prosjekt	Musikk	Prosjekt	Prosjekt Veiledning med lærer. Legge plan for produkt (struktur og lignende)	Prosjekt
Pause					
3.	Musikk	Prosjekt	Valgfag	Prosjekt	Prosjekt 2. samling i råd
Pause					
4.	Prosjekt Frist for å ha valgt tema og produkt	Valgfag	Prosjekt	Prosjekt	Kunst og håndverk
5.	Kroppsøving		Kroppsøving	Fremmedspråk	Prosjekt Prosjektet leveres. Forbered presentasjonen for klassen.
6.					

Samlinger i råd:

To ganger i løpet av prosjektuken møtes dere på tvers av gruppene i «råd». Det er fire råd: Innholdsrådet, kilderådet, produktrådet og samarbeidsrådet. På møtene skal alle med samme ansvarsområde i gruppen sin møtes og utveksle erfaringer, dele gode ideer og reflektere rundt sin rolle i gruppa. Dere får utdelt ark med spørsmål som dere skal diskutere i rådet, og leverer en kort oppsummering av hva dere snakket om etterpå.

Vurdering og vurderingskriterier:

Prosjektene vurderes med måloppnåelse: Høy, middels eller lav. Vurderingskriterier og en egen vurdering som skal fylles ut i slutten av prosjektperioden finner du som en egen fil.

Hvem bestemmer? Lærerveiledning

Kort om prosjektet:

«Hvem bestemmer?» er et prosjektarbeid som retter seg inn mot arbeid med det tverrfaglige emnet «demokrati og medborgerskap». Prosjektet har hovedvekt på fagene norsk og samfunnsfag, men vil også kunne gi relevant læringsutbytte i engelsk, naturfag og matematikk.

Prosjektarbeidet legger særlig vekt på samarbeidslæring i og på tvers av grupper, og legger opp til at elevene kan prøve ut og reflektere over hva godt samarbeid er. På denne måten vil både elever og lærere lære mer om hva godt samarbeid i gruppeprosjekter er, slik at de kan ta det med videre til nye samarbeidssituasjoner senere.

Prosjektet legger også opp til at elevene skal kommunisere et budskap ut til en målgruppe, gjerne utenfor skolesamfunnet. De gis muligheten til å utøve reell innflytelse og til på den måten å delta aktivt i demokratiske prosesser i eller utenfor skolen.

Riktig og kritisk bruk av kilder er også godt belyst i prosjektet.

Tidsbruk:

Forberedelse i fagene norsk og samfunnsfag: 2 uker

Prosjektuke: 1 uke. Praktisk-estetiske fag, valgfag og 2. fremmedspråk har sine vanlige fagtimer. Ca 13 resterende fagtimer brukes til prosjektarbeidet.

Fag:

Samfunnsfag, norsk

Støttefag: Matte, engelsk, naturfag

Trinn:

Prosjektet er laget for 8. trinn, men kan fint brukes på 9. og 10. trinn, evt med noe tilpasning av fagstoffet i norsk og samfunnsfag.

På grunn av smittevernssituasjonen høsten 2020 er prosjektet lagt opp med grupper innad i klassene.

Mål for prosjektet:

Gjennom prosjektet skal elevene *lære om* demokratiet i Norge og demokratiske prosesser: Hvem bestemmer? Elevene skal også lære hvordan de kan *delta i* demokratiet: De skal velge en sak de brenner for, og forsøke å påvirke den i retningen de mener er riktig.

Prosjektet skal videre ha et særlig fokus på *samarbeid*: Ved å samarbeide vil elevene oppleve demokrati *i praksis*, at de har reell innflytelse, og at de kan påvirke det som angår dem.

Til slutt skal elevene lære hvordan de kan *søke kilder*, *velge ut* relevant informasjon, og *utøve kildekritikk*.

Kompetansemål:

Fra læreplan i samfunnsfag:

- bruke samfunnsfaglege metodar og digitale ressursar i eigne undersøkingar, presentere funn ved bruk av digitale verktøy og drøfte kor gyldige og relevante funna er
- vurdere på kva måtar ulike kjelder gir informasjon om eit samfunnsfagleg tema, og reflektere over korleis algoritmar, einsretta kjelder eller mangel på kjelder kan prege forståinga vår
- reflektere over kva for aktørar som har makt i samfunnet i dag, og korleis desse grunnleggjande standpunkta sine
- beskrive trekk ved det politiske systemet og velferdssamfunnet i Noreg i dag og reflektere over sentrale utfordringar

Fra læreplan i norsk:

- gjenkjenne og bruke språklige virkemidlar og retoriske appellformer
- bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster
- bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillingar om norskfaglige og tverrfaglige temaer
- informere, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål tilpasset mottaker og medium
- lage sammensatte tekster og begrunne valg av uttrykksformer

Produkter og vurdering:

Elevene skal i løpet av prosjektperioden velge en sak de er opptatt av, og lage et produkt (leserinnlegg, reklamefilm, nettkampanje, appell osv) om sin «hjertesak». Målet med kampanjen er å påvirke en målgruppe som elevene definerer, f.eks. medelever, foreldre, politikere, innbyggerne i kommunen e.l.

Dette produktet vurderes med måloppnåelse og felles karakter for hele gruppen.

Eget dokument med vurderingskriterier og egenvurdering er vedlagt.

Fagene kan ved behov ha egne vurderinger i etterkant av prosjektperioden (f.eks. begrepsprøve i samfunnsfag, tekst eller appell i norsk osv).

Organisering og arbeidsmåter:

Forberedelse:

I samfunnsfag skal elevene de første to ukene i prosjektet lære om demokrati, ytringsfrihet, og hvordan man kan påvirke politikken (både nasjonalt, lokalt og på skolen). Læreboken [Relevans](#) kan brukes, kapittel 4, s. 99-114. Elever jobber i læringspar og makkergrupper. Læreren kan bruke ulike former av samarbeidslæring, for eksempel [jigsaw](#), [kafevert](#), [Samtavla](#).

I norsk skal elevene lære om hvordan man kan innhente kilder og bruke kilder kritisk. De skal også lære om språklige virkemidlar, mottakerbevissthet og ulike (sammensatte) teksttyper som kan brukes til å påvirke andre.

Prosjektuken:

Eksempel på timeplan med forslag til fremdriftsplan:

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
1.	Kick-off (fraspark?)	Prosjekt 1.samling i råd				
2.	Prosjekt	Musikk	Prosjekt	Prosjekt Veiledning med lærer. Legge plan for produkt (struktur og lignende)	Prosjekt	Prosjekt
Pause						
3.	Musikk	Prosjekt	Valgfag	Prosjekt	Prosjekt 2. samling i råd	Kunst og håndverk
Pause						
4.	Prosjekt Frist for å ha valgt tema, evt problemstilling og produkt	Valgfag	Prosjekt	Prosjekt	Kunst og håndverk	
5.	Kroppsøving		Kroppsøving	Fremmedspråk	Prosjekt	
6.						

I prosjektperioden har prosjektet følgende [faser](#):

1. Temavalg og problemformulering:
2. Informasjonsinnhenting
3. Bearbeide/analyse av informasjon
4. Produktfremstilling
5. Presentasjon produkt.
6. Evaluering (egenvurdering)

Etterarbeid:

I etterkant av prosjektuken skal gruppene presentere sine produkter for hverandre, og fortelle litt om arbeidet til klassen. De skal også fylle ut en individuell egenvurdering.

Læreren bør til slutt oppsummere elevenes erfaringer med samarbeidet, f.eks. i en ordsky. Denne kan danne grunnlag for diskusjon om hva godt samarbeid er i klassen, og gjerne tas med videre til nye samarbeidssituasjoner senere.

Gruppeinndeling:

Elevene blir delt inn i grupper på 4. Hver elev i gruppen har hovedansvar for et område innenfor prosjektet:

- A. **Informasjonsinnhenting:** eleven har hovedansvar for at innholdet i sluttproduktet er basert på tilstrekkelig faglig innhold
- B. **Kilder:** eleven har hovedansvar for kildesøk, at kildene blir vurdert ihht TONE-prinsippet, og brukt på en etterrettelig måte
- C. **Produkt:** eleven har hovedansvar for produktfremstilling
- D. **Samarbeid:** eleven har særlig ansvar for at alle blir lyttet til, har mulighet til å påvirke og bidrar til prosjektet

Rollekort til de ulike ansvarsområdene er vedlagt.

Rådsmøter:

To ganger i løpet av prosjektuken møtes elevene på tvers av gruppene i «råd». Det er fire råd: Innholdsrådet, kilderrådet, produktrådet og samarbeidsrådet. Tidsbruk for hvert møte er 30-60 minutter.

På møtene skal alle med samme ansvarsområde i gruppen sin møtes og utveksle erfaringer, dele gode ideer og reflektere rundt sin rolle i gruppa. Målet med disse møtene er at elevene reflekterer rundt sin rolle i gruppa, at de kan hjelpe og støtte hverandre på tvers av gruppene og at de får et mer bevisst forhold til hvordan samarbeidet i gruppen fungerer.

Elevene får utdelt ark med spørsmål som dere skal diskutere i rådet (vedlegg) og de leverer en kort oppsummering til læreren av hva de har snakket om etterpå. Læreren bør gå rundt og veilede og hjelpe til i rådsmøtene mens de pågår.

Annet:

Prosjektet legger opp til besøk fra en gjest utenfra skolen, som for eksempel ordføreren, en kommunikasjonsrådgiver, en ungdomspolitiker e.l. Dette kan være en «kick off» til prosjektet den første prosjektdagen. I denne appellen kan gjesten gjerne understreke de mulighetene vi alle har til å påvirke samfunnet rundt oss, gjerne ved å fortelle litt om sin egen vei inn i f.eks. politikken, saker de «brenner for» e.l.

Innholdsansvarlig:

Du har ansvar for å sørge for at det faglige innholdet i produktet dere lager er grundig, riktig og relevant. Du skal ikke lage alt innholdet selv, men har hovedansvar for at gruppen som helhet har et godt faglig innhold i produktet dere lager.

Sjekk:

- Vet dere hvilket stoff dere vil ha med og hva dere bør lære dere for å lage et godt produkt?
- At innholdet deres er relevant; dvs at det passer til saken dere jobber med
- At dere har satt dere inn i den saken dere jobber med, og har gått «i dybden»
- At dere bruker fagbegreper riktig
- At dere har variert innhold
- At dere har en logisk og forståelig rekkefølge på stoffet dere presenterer
- At innholdet passer til målgruppen.

Kildeansvarlig:

Du har ansvar for at gruppen finner og bruker kilder på en god måte. Du skal ikke finne alle kildene selv, men har hovedansvar for at gruppen som helhet bruker gode og troverdige kilder, og at dere oppgir kildene dere har brukt riktig.

Sjekk:

- At dere har funnet flere ulike kilder til det dere jobber med
- At dere har funnet ut hvem som står bak kildene dere bruker, og om de er troverdige og nøyaktige kilder
- Om kildene er objektive eller om de presenterer et bestemt syn på en sak
- Om kildene er relevante for arbeidet, dvs. om de handler om den saken dere jobber med
- Om dere kan finne kilder andre steder enn på nett (i tillegg til)
- At dere bruker bilder dere har lov til å bruke hvis arbeidet skal publiseres på nett e.l.
- At dere har med en kildeliste som er skrevet riktig etter «oppskriften»

Produktansvarlig:

Du har ansvar for at det produktet gruppen lager er satt sammen på en god måte, bruker gode tekniske løsninger og kommuniserer godt til målgruppen. Du skal ikke lage produktet alene, men har hovedansvar for at gruppen din jobber med å lage det ferdige produktet og for å ferdigstille arbeidet.

Sjekk:

- At produktet har en god og logisk struktur/rekkefølge
- At du mestrer de tekniske løsningene dere vil bruke, f.eks. klippe film, redigere tekst og bilder osv.
- At du vet hvem du kan spørre hvis du får tekniske utfordringer
- At måten produktet deres er laget passer til målgruppen
- At produktet har god kvalitet, f.eks. på bilde, lyd og tekst.

Samarbeidsansvarlig:

Du har ansvar for at gruppen har et godt samarbeid, og at dere fordeler arbeidsoppgavene fornuftig og rettferdig. Du har hovedansvar for at gruppen snakker sammen og får løst problemer som oppstår i samarbeidet, og at dere ber om hjelp hvis dere trenger det.

Sjekk:

- At dere blir godt kjent på gruppen
- At alle på gruppen har arbeidsoppgaver som de forstår og får til
- At dere snakker sammen i gruppen og bestemmer ting sammen
- At dere finner løsninger som alle kan være enige om hvis dere er uenige
- At alles meninger blir hørt

Husk:

- Det er ikke alltid det mest rettferdige eller fornuftige at alle gjør akkurat det samme.

Innholdsråd:

Første samling:

- Hva slags innhold tenker dere at dere bør ha med for å gå i dybden og vise at dere har gode kunnskaper om saken deres? En og en forklarer for sin gruppe, og de andre kan så komme med innspill.
- Hvordan skal dere sørge for at det gode innholdet dere finner kommer tydelig frem i produktet dere lager? Kan dere gi hverandre noen gode tips på tvers av gruppene?
- Hva kan dere som innholdsansvarlige gjøre for å få alle på gruppen til å ha fokus på et godt innhold i prosjektet?

Andre samling:

- Hvordan går arbeidet? Alle forteller litt fra sin gruppe.
- Har dere funnet frem til innhold som dere er fornøyd med? Hva er bra, og hva mangler? Fortell litt fra hver gruppe, og gi hverandre tilbakemelding.
- Har dere noen gode tips til de andre gruppene?

Kilderåd:

Første samling:

- Har dere tips til hverandre om hvordan dere søker opp kilder?
- Er det vanskelig å forstå hvem som stod bak kildene? Hvordan kan dere finne ut om kildene er troverdige, objektive og nøyaktige?
- Hvordan er det å være kildeansvarlig. Får dere resten av gruppen til å sjekke sine kilder underveis i arbeidet?
- Har dere ideer til andre typer kilder dere kan bruke enn kilder fra nettet? Kan dere undersøke noe selv, intervju noen e.l.?

Andre samling:

- Hvordan har arbeidet med kildene gått? Del kort fra hver gruppe.
- Er det noen kilder dere er usikre på? Hjelp hverandre innad i gruppen hvis dere er usikre.
- Har dere skrevet kildeliste? Hjelp hverandre gjerne med dette hvis dere har tid.

Produktråd:

Første samling:

- Hvilken type produkt har dere valgt? Alle gruppene presenterer sin plan. Gi gjerne konstruktiv tilbakemelding, tips og ideer til hverandre på tvers av gruppene.
- Hvorfor er produktet dere har valgt en god måte å få fram innholdet og nå målgruppen på? Forklar til de andre gruppene hvordan dere har tenkt.
- Hva må til for å gjøre produktene bra? Diskuter med hverandre, f.eks. hva skal til for å skriv et godt leserinnlegg, hva skal til for å lage en god informasjonsfilm?

Andre samling:

- Hvordan er det å være produktansvarlig? Hva går bra i arbeidet, og hva er/har vært vanskelig?
- Hvordan ligger dere an med arbeidet med produktet? Hva er viktig å gjøre i tiden fremover?
- Trenger du hjelp for å få til produktet? Hvem kan du i så fall få hjelp fra?
- Del gjerne tips og triks, f.eks. til lure tekniske løsninger.

Samarbeidsråd:

Første samling:

- Hva vil være viktig å tenke på som samarbeidansvarlig på en gruppe? Ta en runde i rådet, så alle får sagt noe.
- Hva vil det si å ha et godt gruppesamarbeid? Hva er en god arbeidsfordeling i gruppa f.eks.?
- Hvordan kan dere løse problemer som kan komme på gruppen? Gi hverandre gode tips og ideer.

Andre samling:

- Hvordan har samarbeidet vært? Ta en runde i rådet, så alle får sagt noe.
- Hva har fungert bra? Hva har evt. vært vanskelig?
- Hvordan har dere løst eventuelle problemer? Gi hverandre gjerne tips og ideer.
- Hvordan har fordelingen av arbeid og ansvar fungert?

Egenvurdering

	Høy måloppnåelse	Middels måloppnåelse	Lav måloppnåelse	Begrunnelse/kommentar
Planlegging av arbeidet				
Gjennomføring av arbeidet				
Samarbeid				
Fagkunnskaper og fagforståelse				
Kildebruk				
Framføring/utforming <ul style="list-style-type: none">• Tydelig innhold• Ryddig disposisjon• En innledning som fanger interessen og en tydelig og god avslutning• Kontakt med publikum/mottakerbevissthet• Variasjon i produktet• Får fram det viktige				
Helhetsvurdering:				
Forbedringspunkt:				

Sted/dato:..... Elev: